

Kausi-influenssarokotukset 2012–2013 käynnistymässä

Infektiolääkäri Janne Laine, Tays

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) yksityiskohtainen suositus:

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90738/URN_ISBN_978-952-245-743-1.pdf?sequence=1

Tämän kauden kausi-influenssarokotusten jakelu on käynnissä ja kohderyhmien rokottaminen pääsee vauhtiin marraskuussa.

Influenssarokotus annetaan Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaan niille kohderyhmille, joiden rokottamisella saavutetaan erityistä terveyshyötyä. THL määrittää tarkemmin rokotettavat väestöryhmät. 5-15 % väestöstä arvioidaan sairastuvan vuosittain influenssaan. Vuosittaiset influenssarokotukset ovat merkittävä tapa vähentää sairastuvuutta ja erityisesti vakavalle taudinkuvalle alttiiden henkilöiden vaikeita sairastumisia sekä kuolemia. Koska epidemian aiheuttavat influenssakannat vaihtelevat vuosittain ja toisaalta aikaisempien influenssarokotusten suojateho heikkenee, influenssarokotus joudutaan ottamaan joka vuosi. Kausi-influenssarokotteisiin valittavat viruskannat perustuvat epidemiologiseen arvioon odotettavissa olevista influenssakannoista. Eteläisellä pallonpuoliskolla influenssakausi on juuri päättymässä. Sieltä esiintyneiden influenssakantojen perusteella tämänvuotisen kausi-influenssarokotteen voidaan odottaa olevan tehokas.

THL:n suosituksessa kohderyhmiä on laajennettu aiemmasta. Uutena ryhmänä mukaan on tullut muun muassa varusmiespalvelukseen astuvat, päiväkotien henkilökunta, riskiryhmään kuuluvan lähipiiri (perheenjäsenet tai vastaavat) sekä pienten lasten ja ikääntyneiden lähipiiri. Lisäksi paikallista harkintavaltaa on lisätty perussairautensa vuoksi rokotettavien kohdalla, perussairauden ei välttämättä tarvitse olla suosituksen listassa mainittu.

Ilmairokotusten kohderyhmät 2012–2013:

- Potilaiden ja asiakkaiden hoitoon osallistuva sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunta

- Myös päiväkodeissa lasten parissa työskentelevät
- Myös vastaavissa tehtävissä toimivat opiskelijat
- 6-35 kuukauden ikäiset lapset
- Raskaana olevat
- 65 vuotta täyttäneet
- Lääketieteelliseen riskiryhmään kuuluvat ja muut paikallisen harkinnan mukaan rokotettavat
 - THL:n suosituksessa lueteltavat kohdat ovat vain esimerkkejä tilanteista, joissa rokotus tulee antaa. Harkinnan mukaan rokotteen voi antaa myös muita taustasairauksia sairastaville. Päätöksen rokotteen antamisesta voi tehdä terveydenhoitaja, sairaanhoitaja tai lääkäri.
- Vakavalle influenssalle alttiiden lähipiiri
 - Sairaiden, ikääntyneiden ja imeväisten perheenjäsenet tai muu lähipiiri. Myös raskaana olevien lähipiiri kuuluu rokotettaviin.
- Varusmiespalvelukseen astuvat miehet ja vapaaehtoiseen asepalvelukseen astuvat naiset

Rokotuskampanjoinnin pääryhmä tänä vuonna on sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunta. Heidän rokottamisensa on perusteltua kahdesta syystä:

1. Potilaiden ja asiakkaiden hoitoon osallistuva sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunta on työnsä vuoksi muuta väestöä suuremmassa riskissä saada influenssatautuntä
2. Heidän rokottamisellaan voidaan suojata myös heidän hoitamiaan potilaita ja asiakkaita, jotka usein kuuluvat vakavan tautimuodon riskiryhmiin.

Suosituksessa on nostettu esiin kaksi työntekijäryhmää, joiden rokottaminen on erityisen tärkeää. Näitä ovat tartuttavassa vaiheessa olevia influenssapotilaita hoitava henkilökunta sekä ikääntyneitä tai immuunipuutteisia hoitava henkilökunta.

Rokotteet

Maksuttomia rokotuksia varten Suomeen on hankittu kahta rokotevalmistetta: Fluarix[®] ja Vaxigrip[®].

THL suosittaa, että alle 65-vuotiaiden rokottamiseen käytetään Vaxigripiä ja 65 vuotta täytäneille Fluarixia. Tämä suositus annettiin varovaisuusperiaatetta noudattaen juuri ennen rokotuskauden alkamista. Uusien tutkimustulosten perusteella ei ole varmaa, johtuiko Pandemrix-rokotteen jälkeen havaitut lasten ja nuorten narkolepsiatapaukset pelkästään rokotteesta käytetystä tehosteaineesta (adjuvantti). Koska tulokset ovat alustavia eikä asiaa selvittäviä tutkimuksia ehditä tekemään ennen rokotusten aloittamista, saman valmistajan Fluarix-rokotetta suositellaan käytettäväksi vain sillä väestönosalla, jolla ei esiinny narkolepsiaa. Narkolepsiaa on tavattu käytännössä vain alle 45-vuotiailla.

On syytä korostaa, että tämänhetkisen tiedon perusteella suositus perustuu vain teoreettiseen epäilyyn varovaisuusperiaatetta noudattaen. Fluarixia on käytetty 1990-luvun puolivälistä lähtien ilman merkkejä odottamattomista haittavaikutuksista. Fluarixissa ei ole adjuvanttia, kuten Pandemrixissa oli. Tutkimustulokset on toimitettu Ruotsin ja Norjan viranomaisille, eikä näissä maissa Fluarixin käyttöä lapsiväestössä päätetty rajoittaa. Myös Euroopan lääkevalvontaviranomainen (EMA) katsoi, että tutkimustulosten perusteella ikärajasuosituksia Fluarixin käyttöön ei tarvita. Ikärajasuositukset ovat siis käytössä vain Suomessa tämän rokotuskauden aikana.

Miten motivoida kohderyhmiä ottamaan influenssarokotus?

- Influenssa on riskiryhmiin kuuluville vakava tauti, johon liittyy merkittävässä määrin vaikeita tautimuotoja ja lisääntynyt kuoleman riski. Myös nuoret ja työkäiset voivat sairastua vakavasti, kuten havaittiin vuoden 2009 pandeemisen influenssan aikana. Lapsilla rokotus on keino estää in-

fluenssaan liittyviä jalkitauteja, kuten keuhkokuumetta ja korvatulehduksia.

- Influenssa sekoitetaan usein tavalliseen flunssaan. Tehokkaan influenssarokotuksen saanut voi siitä huolimatta sairastaa muita nuhakuumeita, vaikka influenssalta säästyikin. Tämä väärinkäsitys on usein syynä rokotteen ottamatta jättämiseen ja tätä seikkaa on syytä korostaa.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnalla on muita suurempi riski sairastua influenssaan ja rokotus on siksi osa työsuojelua. He myös tapaavat muita enemmän vakaville tautimuodoille alttiita henkilöitä. Henkilökunnan rokottaminen suoja hoidettavia, joiden oma rokotusvaste voi sairautensa vuoksi olla tavallista heikompi. Tämän perusteella influenssarokotuksen voidaan katsoa olevan osa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan ammattietiikkaa.
- Kausi-influenssarokotteiden käytöstä on olemassa vuosikymmenten kokemus ilman merkkejä odottamattomista haittavaikutuksista. Pistopaikan oireita ja lieviä yleisoireita saattaa esiintyä. Nämä ovat kuitenkin kokonaisuutena huomattavasti lievempiä kuin ne oireet, joita varsinaiseen influenssaan liittyy.

THL on julkaissut materiaalia, joiden avulla rokotamisen tarpeellisuutta voidaan kohderyhmään kuuluvalle perustella tai vaikka tulostaa ja laittaa seinälle.

http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/ajankohtaista/kampanjat/kausi-influenssa/materiaalipankki

Alueellinen sairaalahygieneipäivä keskiviikkona 28.11.2012.

Ohjelma ja ilmoittautuminen [Pirkanmaan sairaanhoitopiiri: Ammatilaisille: Alueellinen sairaalahygieneipäivä 28.11.](#) ja PSHP:n työntekijöille Intran HR-työpöydän kautta

Uusi koronavirus todettu vakavan hengitystieinfektion aiheuttajaksi

Infektiolääkäri Tuula Outinen, Tays

Kahden henkilön maailmassa on toistaiseksi todettu sairastuneen vakavaan hengitystieinfektioon, johon liittyy munuaisten vajaatoiminta ja jonka aiheuttajaksi on osoitettu uusi koronavirus. Ensimmäinen tapauksista todettiin kesäkuussa Saudi-Arabiassa ja se johti potilaan menehtymiseen. Toinen tapaus todettiin syyskuussa Iso-Britanniassa Saudi-Arabiassa matkailleella qatarilaisella miehellä.

Koronavirukset aiheuttavat tavallisesti lieväoireista nuhakuumetta, mutta ne voivat harvoin aiheuttaa myös vakavampia tautimuotoja, kuten SARS (severe acute respiratory syndrome). Koronavirukset leviävät pääosin pisaratartuntana ja tartuntoja voidaan ehkäistä hyvällä yskimis- ja käsihygienialla. Toisin kuin SARS-epidemian yhteydessä uuden koronaviruksen yhteydessä ei ole todettu uusia tapauksia sairastuneiden lähipiirissä. Koska kyseessä kuitenkin on uusi virus, tarkkoja varotoimia tartuntojen ehkäisemiseksi suositellaan.

Mikäli Saudi-Arabiassa tai Qatarissa matkailleella epäillään uuden koronaviruksen aiheuttamaa in-

fektiota, suositellaan noudatettavaksi ilmaeristysvarotoimia, kuten SARS:n yhteydessä.

<http://www.pshp.fi/default.aspx?contentid=16715#Ilmaeristys>

Milloin epäillä uuden koronaviruksen aiheuttamaa infektiota:

- Henkilöllä on akuutti hengitystieinfektio, johon voi liittyä kuumetta $\geq 38^{\circ}\text{C}$ ja yskää; **JA**
- Epäily parenkymaalisesta keuhkosairaudesta (pneumonia tai ARDS) kliinisin tai radiologisin perustein; **JA**
- Matkailuanamneesi alueelle, jossa uuden koronaviruksen aiheuttamaa infektiota on äskettäin raportoitu tai missä tartunta olisi voinut tapahtua (tällä hetkellä Saudi-Arabia ja Qatar); **JA**
- Oireisto ei selity muulla infektiolla tai etiologialla

Tieto on valttia

Infektiolääkäri Kirsi Valve, Tays

Infektioyksikkö ylläpitää päivitettävää infektiiohjeistoa, josta löytyy neuvo moneen tavalliseen kysymykseen.

Ohjeita on sekä sisäisillä (sairaalahygienia- ja infektiiohjeet) että ulkoisilla sivuilla ([Pirkanmaan sairaanhoitopiiri: Ammatillisille / ohjeistukset](#)).

Ajankohtaisista epidemioista ja muuttuneista käytänteistä jaetaan tämän Infektiotiedotteen välityksellä. Infektiotiedote lähetetään sähköisesti rajallisella sähköpostijakelulla. Jos et satu kuulumaan tiedotteen jakelulistalle, ei hätää, sillä voit lukea kaikki tiedotteet edellä mainituilta sivustoilta Infektiotiedotteet-kohdasta.

Infektioyksikön julkaisemia, PSHP:n sairaaloissa työskenteleville terveydenhuollon ammattilaisille kohdistettuja ajankohtaisuuksia voi lukea ainoastaan sisäisiltä sivuilta PSHP:n uutisista. Medialle annetaan tiedotteita silloin, kun mielestämme jokin infektiotauti tai epidemia on tärkeä saada laajemmin väestön tietoon. Aamulehti tai jokin muu päivälehti voi valikoiden julkaista tiedotteen pohjalta uutisiamme, mikäli aihe sattuu ylittämään niin sanotun uutiskynnyksen.

Tietoa on siis tarjolla, hyödynnä sitä

The screenshot shows the Intra website interface. At the top, there is a navigation menu with items like 'Potilashoito', 'Tukipalvelut', 'Henkilöstöasiat', 'Johtaminen', 'Turvallisuus', 'Ohjeet', 'Lomakkeet', 'Kehittäminen', 'Tutkimus', and 'Opetus'. The main content area is titled 'Sairaalahygienia- ja infektiiohjeet' and contains several sections of guidelines. On the right side, there are additional features like 'Valve Kirsi - Asetukset', 'Omat suosikit', and 'Muulla verkossa'.

Näkymä sisäisiltä sivuilta

Näkymä ulkoisilta sivuilta:

The screenshot shows the Pirkanmaan sairaanhoitopiiri website in Internet Explorer. The browser address bar shows <http://www.pshp.fi/default.aspx?nodeid=17547&contentlan=1>. The website header includes the logo 'Elämän tähden' and the text 'Pirkanmaan sairaanhoitopiiri'. A search bar contains the text 'Kirjoita hakusana'. The main navigation bar has links for 'Potilaille & läheisille', 'Ammattilaisille', 'Tutkijoille', and 'Tietoa meistä'. The left sidebar lists various services, with 'Infektio-ohjeet' selected. The main content area shows the breadcrumb 'Etusivu > Ammattilaisille > Ohjeistukset > Infektio-ohjeet' and the title 'Infektio-ohjeet'. A list of infection-related topics is displayed, including Clostridium difficile-infektio, Ensihoito ja sairaankuljetus, ESBL, Malaria, MDRAKi, MRSA, Norovirus, Syyhy, Tartuntataudin ilmoittaminen, Tartuntatauteja koskevat ilmoitukset ja laskutus, Tuberkuloosiohjeet, Tuhkarokko, Ulkomailta matkailut potilas, Veritapaturmat, Vesirokko, and VRE. A 'Tulosta tämä sivu' button and a 'Tässä palvelussa myös' box with links to tuberculosis and reporting information are also visible.

Osasta ohjeita avautuu joko joukko tarkentavia ohjeistuksia, tässä esimerkkinä MRSA:

The screenshot shows the Pirkanmaan sairaanhoitopiiri website in Internet Explorer, specifically the 'MRSA-ohjeet' page. The browser address bar shows <http://www.pshp.fi/default.aspx?contentid=3914>. The website header and navigation are identical to the previous screenshot. The left sidebar has 'Sairaalahygieniaohjeisto' selected. The main content area shows the breadcrumb 'Etusivu > Ammattilaisille > Ohjeistukset > Sairaalahygieniaohjeisto' and the title 'MRSA-ohjeet'. A list of detailed MRSA-related instructions is displayed, including 'Avovastaanoton ohje', 'MRSA:lle altistuneen näytteenotto', 'MRSA:n kantajan hoito leikkausosastolla ja heräämössä', 'MRSA:n leviämisen ehkäisy vuodeosastoilla', 'MRSA -näytteiden otto Tampereen yliopistollisessa sairaalassa', 'MRSA -näytteenotto-ohje neuvolaa varten, kun vauva on altistunut MRSA:lle', 'MRSA -ohje synnyttäneiden vuodeosastoja varten', 'MRSA:n seulonta ulkomailta työskennelleistä työntekijästä tai opiskelijasta', 'Ohje MRSA:n kantajaa kotona hoitavalla terveydenhoito- tai sosiaalialan ammattihenkilölle', 'Ohje MRSA:n leviämisen ehkäisemiseksi pitkäaikaishoidon yksiköissä', 'Ohje potilaalle', 'Ohje potilaalle - Miksi MRSA-näytteitä otetaan?', 'Kevennyshoito-ohje MRSA:n kantajalle', 'Ydinasiat osaston seinälle', 'Yleistietoa terveydenhuollon ammattilaisille', and 'Milloin MRSA tai ESBL tulee huomioida antibioottivalinnassa'.